

STATKRAFT VIND UTVIKLING DA
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

Vår dato: 20.05.2019
Vår ref.: 200710168-191
Arkiv: 511
Deres dato: 14.01.2019
Deres ref.:

Saksbehandler:
Mathilde Berg
22959221/mbe@nve.no

Statkraft Vind Utvikling DA. Kvinesheia vindkraftverk. Videre saksbehandling av søknad datert 14.1.2019 om endringer i konsesjon

NVE ber Statkraft sende inn tilleggsutredninger sammen med detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA)

NVE har mottatt en søknad fra Statkraft Vind Utvikling DA (Statkraft) om tre konsesjonspliktige endringer for Kvinesheia vindkraftverk. Statkraft søker blant annet om å endre den maksimale installerte effekten til anlegget fra 60 MW til 90 MW. NVE mener at denne endringen utløser krav om oppdaterte konsekvensutredninger. Vi ber derfor Statkraft om å sende inn tilleggsutredninger for relevante tema til NVE sammen med detaljplan og MTA for vindkraftverket. Krav til utredningene er beskrevet nedenfor i dette brevet. NVE vil samordne behandlingen av de omsøkte endringene med behandlingen av detaljplanen og MTA.

Bakgrunn for saken

NVE mottok den 14.1.2019 en søknad om tre konsesjonspliktige endringer for Kvinesheia vindkraftverk fra Statkraft. Statkraft viser i søknaden til at det i den senere tiden har skjedd en utvikling på teknologisiden innen vindkraft som gjør det aktuelt å se på Kvinesheia vindkraftverk på nytt. Med bakgrunn i dette, søker Statkraft, i medhold av energiloven § 3-1, om endret installert effekt i Kvinesheia vindkraftverk fra 60 MW til 90 MW. Som en følge av dette søkes det samtidig om rett til å utvide kapasiteten i transformator fra 70 MVA til 100 MVA. Statkraft søker også om utsatt frist for i driftsettelse, fra 31.12.2020 til 31.12.2021.

NVEs behandling av søknaden

NVE sendte søknaden på høring den 23.1.2019. Høringsfrist ble satt til 1.3.2019.

Følgende instanser/organisasjoner og privatpersoner fikk søknaden til uttalelse; Advokat Tron Egil Høyrem, Agder Energi Nett AS, Alf Georg Treland, Anita Trælsgård, Anne Høyland Ringsbye, Ann-Judith Ødegård, Anny Torgersen, Asbjørn Brådland, Avinor AS, Birger Morten Fidjeland, Bjørg Johanne Vik, Bjørg-Elisabeth Aase, Bjørn Arvid Fidjeland, Bjørn Nissen, Cathrine Træland, Den Norske Turistforening, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv Agder, Frank Treland, Fylkesmannen i Agder, Førland bedehus, Geir Inge Ringsbye, Gerd

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Elise Ødegård, Gerd Helene Rokseth, Gerhard Henry Høyland, Glenn Johnsrud, Glenn Træland, Grethe Bente Jensehaugen, Gunnulf Eiesland, Harald Egeland, Harald Gunnstein Lande, Heidi Martinussen, Helge Briseid Risne, Helge Olsen, Helge Wathne, Hilde Ruth Haanes Halvorsen, Inger Lise Åmot Træland, Inger Marie Aase, Jens Magnar Nordhelle, Jon Lande, Kai Rune Fossdal, Karl Oskar Håland, Kjell Arne Førland, Kvinesdal kommune, Kåre Magne Lande, Lill Sigrid Dyrstad Fossdal, Linn Evy Stordahl Fidjeland, Liv Elin Bøckman, Luftfartstilsynet, Lyngdal kommune, Madeleine Foss Eikenes, Marianne Aase, Mattilsynet, Mattilsynet Region Sør og Vest, Meteorologisk institutt, Miljøstiftelsen Bellona, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet i Vest-Agder, NHO Reiseliv, Njordr AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Vest-Agder, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Televisjon AS (NTV), Norkring AS, Norkring AS v/Terje Nordtorp, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening Vest-Agder, Lista lokallag, Norskog, Oddrun Eide Røiseland, Olav Torgersen, Palmer Leonhart Staddeland, Riksantikvaren, Rolf Bergstrøm, Sindre Lande, Siv Galdal Olsen, Statens vegvesen - Region sør, Statnett SF, Steven Wetland, Susan Marie Forland, Susan May Engedal, Synnøve Dunsæd, Telenor Nett, Tobias Svindland, Tor Helge Aas, Torhild Anita Førland Hovden, Tove Jølle, Vest-Agder fylkeskommune, WWF Norge AS, Zero Emission Resource Organisation AS.

Søknaden ble sendt til orientering til Miljødirektoratet og Olje- og energidepartementet.

Utsending av søknad ble kunngjort avisene Lister24 og Avisen Agder.

Innkommne merknader

NVE har mottatt til sammen 20 høringsuttalelser til endringssøknaden, fra følgende instanser/organisasjoner og privatpersoner; Avinor, Telenor, Meteorologisk institutt, advokat Ingvald Snerthammer (på vegne av seks grunneiere), Jarleiv Stålesen, Statens vegvesen Region sør, Bjørg Vik (på vegne av 12 grunneiere), Statnett, Lyngdal kommune, Bjørn Fidjeland (på vegne av seks grunneiere), Norsk ornitologisk forening ved Lister lokallag (NOF), Naturvernforbundet i Agder, Agder Energi Nett AS, Norges Miljøvernforbund, Oddrund Eide Røiseland m.fl., Njordr AS, Norsk televisjon AS (NTV), Kvinesdal kommune og Vest-Agder fylkeskommune.

Flere av høringsinstansene, herunder Kvinesdal kommune og Vest-Agder fylkeskommune, anfører at den omsøkte konsesjonsendringen vil medføre såpass omfattende endringer sammenlignet med konsesjonsgitt prosjekt at dette utløser krav om ny konsesjonsbehandling. Høringsinstansene ber om at dersom saken skal behandles av NVE, må det i forkant av konsesjonsavgjørelsen stilles krav om oppdaterte konsekvensutredninger knyttet til bl.a. temaene naturmangfold, landskap, støy, refleksblink, skyggekast, INON, og at utredningene må sendes på høring.

Flere tekniske instanser, som Avinor, Telenor, Meteorologisk institutt og NTV, skriver at de nye planene, med større vindturbiner og endret plassering, innebærer at de må foreta en nye vurderinger mht. virkninger for sine interesser når detaljplan foreligger.

Når det gjelder søknad om utsatt idriftsettelse, mener Lyngdal kommune, NOF, Norges Miljøvernforbund og flere av grunneierne at det ikke er grunnlag for å gi tillatelse til utsettelse.

12 av grunneierne til Kvinesheia vindkraftverk har skrevet avtale med Njordr AS, som har søkt konsesjon for et eget prosjekt innenfor det samme planområdet til Kvinesheia vindkraftverk. Grunneierne hadde opprinnelig avtale med Statkraft, og de mener Statkraft har misbrukt deres tillit, ved å nedprioritere Kvinesheia vindkraftverk og ved å la grunneieravtalene utløpe. Grunneierne mener at dersom Statkraft istedenfor må ekspropriere rettigheter til grunnen, vil dette være et unødvendig inngrep i deres private eiendomsrett.

Njordr AS skriver i sin uttalelse at NVE må behandle og prioritere deres søknad om Kvinesheia vindkraftverk, oversendt NVE 28.2.2019, basert på objektive kriterier og alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Njordr mener at NVE står fritt til å avvise Statkrafts endringssøknad og tildele Njordr konsesjon for Kvinesheia vindkraftverk. Njordr ber om at NVE, i tråd med vanlig praksis ved søknader etter energiloven § 2-1, vurderer Statkrafts søknad i lys av Njordr sin konkurrerende søknad, og tildeler den nye/forlengede konsesjonen til det prosjektet som har best vindressursutnyttelse og lavest konfliktnivå med hensyn til miljø, landskap, grunneiere mv.

Tiltakshavers kommentarer til innkomne merknader

Statkraft fikk oversendt uttalelsene etter høringsfristens utløp, og har i brev av 29.4.2019 kommentert de innkomne merknadene. Nedenfor følger Statkrafts kommentarer til innkomne uttalelser, gjengitt tematisk.

Konsekvensutredning av endret utbyggingsløsning

Flere av høringsinstansene mener at NVE ikke kan behandle en søknad om økt installert effekt før etter konsekvensene av endringene er utredet. Statkraft redegjorde i søknaden av 14.1.2019 om at en ny optimalisert løsning skulle beskrives i MTA/detaljplan, og at denne ville bli lagt frem for NVE til godkjenning på en senere stadium i prosessen, når detaljplanleggingen har kommet noe lenger. Statkraft viser til at MTA/detaljplan vil redegjøre for endrede virkninger av ny utbyggingsløsning, vurdert opp mot den utbyggingsløsningen som lå til grunn for gjeldende konsesjon.

Statkraft viser i sitt brev av 29.4.2019 til at ønsket om en samlet behandling av omsøkt økning av installert effekt og endrede virkninger, representerer et praktisk dilemma for dem. På den ene siden ønsker Statkraft å avklare rammene for videre optimalisering så tidlig som mulig, men samtidig vil en detaljert beskrivelse av endrede konsekvenser først foreligge når de har en endelig utbyggingsløsning etter optimalisering basert på endret installert effekt. Statkraft skriver at de har forståelse for høringsinstansenes ønske om å se ting i sammenheng, ved at en endringssøknad om økt installert effekt vurderes samtidig med vurdering av endrede konsekvenser av ny utbyggingsløsning. Statkraft viser til at dette i praksis vil være den samme utbyggingsløsningen som vil ligge til grunn for MTA- og detaljplan, og de er enige med høringsinstansene i at en felles behandling av endringssøknad, MTA- og detaljplan vil gi en ryddig og åpen prosess.

Utsatt frist for idriftsettelse

Statkraft viser til at flere av høringsinstansene motsetter seg den omsøkte utsettelsen av idriftsettelse for vindkraftverket. Statkraft skriver at markedsmessige forhold er en av flere årsaker til at prosjektet så langt ikke er realisert, bl.a. gjør teknologiutviklingen for vindturbiner at de markedsmessige forholdene vurderes annerledes. Statkraft mener at deres søknad om utsatt idriftsettelse kan besluttes uavhengig av søknaden om økt installert effekt.

Uttalelsen fra Njordr AS

Statkraft mener det er misvisende når Njordr AS i sin høringsuttalelse viser til at det foreligger to konkurrerende søknader. Statkraft viser til at det allerede foreligger en gyldig konsesjon for Kvinesheia vindkraftverk, og at det således ikke er grunnlag for NVE å behandle konsesjonssøknaden fra Njordr. På bakgrunn av dette, ønsker ikke Statkraft å kommentere nærmere de hensyn som anføres fra Njordr angående NVEs videre vurderinger om konkurrerende søknader.

Grunneieravtaler

Statkraft har forståelse for at mange grunneiere ønsker at Kvinesheia vindkraftverk skal realiseres så raskt som mulig, og at usikkerheten vedrørende investeringsbeslutning har vært lite tilfredsstillende. Årsaken til at Statkraft ikke initierte forhandlinger om ny grunneieravtale ved utløp av den tidligere avtalen, var usikkerhet knyttet til fremdrift for prosjektet på dette tidspunktet. Statkraft skriver at de løpende har informert grunneierne om situasjonen, og viser til vedlagt brev til grunneierne angående dette.

Statkraft skriver at de har innledet forhandlinger om ny avtale med et forhandlingsutvalg for de grunneierne som ikke har avtale med Njordr AS. Statkraft håper å bli enige med flest mulig grunneiere, og ønsker å tilby samme avtale til alle grunneierne, uavhengig av om de har inngått avtale med Njordr. Dette vanskeligjøres imidlertid av at avtalen som 12 av grunneierne har gjort med Njordr hindrer de aktuelle grunneierne fra å forhandle om en avtale med Statkraft.

Statkraft informerer avslutningsvis om at de vil søke om ekspropriasjonstillatelse i forbindelse med oversendelse med MTA/detaljplan.

NVEs videre behandling av søknad om endringer

NVE viser til at konsesjoner til vindkraftverk ikke gis til en konkret utbyggingsløsning, men angir et planområde og en øvre grense for samlet installert effekt for kraftverket. Vindkraftverkets endelige utforming, herunder antall, type og plassering av vindturbiner, skal beskrives i en detaljplan. Fordi det er en rask teknologiutvikling for vindturbiner, kan denne fleksibiliteten sikre at den beste tilgjengelige teknologien blir benyttet ved utbygging av vindkraftverk. Dette kan bidra til at bedre lønnsomhet, samtidig som den direkte arealbruken kan bli mindre

Detaljplanen skal også gjøre rede for eventuelle endrede virkninger for miljø- og samfunnsinteresser, sammenlignet med virkningene av utbyggingsløsningen som ble skissert i konsesjonssøknaden. Dersom anlegget avviker vesentlig fra det som ble lagt til grunn for konsekvensutredningene og konsesjonsbehandlingen, kan endringene i utformingen av vindkraftverket utløse krav om enkelte nye utredninger.

Søknaden om økt installert effekt utløser krav om oppdaterte konsekvensutredninger for relevante tema

Søknader om konsesjonspliktige planendringer skal behandles i samsvar med krav i energiloven § 2-1. Når det gjelder Statkrafts søknad om effektøkning for Kvinesheia vindkraftverk fra 60 til 90 MW, er denne endringen av en slik størrelse at dette skal behandles etter forskrift om konsekvensutredninger (2017). I vedlegg 1 over anlegg som alltid skal konsekvensutredes, heter det i pkt. 30 i forskriften at «utvidelser eller endringer av tiltak nevnt i Vedlegg 1 der utvidelsen eller endringen i seg selv overstiger størrelseskriteriene i vedlegget. For utvidelser eller endringer av tiltak etter annen lov enn plan- og bygningsloven gjelder ikke krav til melding og behandling etter kapittel 4.»

Størrelseskriteriet fremgår av vedlegg 1 i forskriften, pkt. 28, og er for vindkraftverk 10 MW. Av dette følger det at en endring av installert effekt i et vindkraftverk på 30 MW, som omsøkt, skal behandles etter forskriften § 6. Det er ikke krav til melding og fastsettelse av KU-program for utvidelser, og *tiltaket* i § 6 forstand er selve effektøkningen. Denne økningen skal i lys av den konkrete saken, utredes slik forskriften fastsetter i § 21.

Etter NVEs vurdering utløser Statkrafts søknad om planendring med økt installert effekt på inntil 30 MW for Kvinesheia vindkraftverk krav om oppdaterte konsekvensutredninger. Som ledd i behandlingen av endringssøknaden ber NVE konsesjonær derfor om å gjennomføre de utredninger som vil være nødvendig for å skaffe til veie et oppdatert og tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om relevante tema. NVE

konstaterer at det har vært en utvikling i turbinteknologien med stadig høyere effekt i hver turbin. Selv om denne utviklingen har pågått i lang tid, med stadig høyere effekt i hver turbin, har det i den siste tiden vært en rask utvikling i høyden på turbinene, på noen år har maksimale høyder gått fra under 150 meter til godt over 200 meter. NVE legger til grunn at virkninger som følge av eventuell endring i turbinhøyde gjøres rede for i tilleggsutredningene.

Etter NVEs vurdering, er det hensiktsmessig at oppdaterte konsekvensutredninger i henhold til søknad om endret installert effekt oversendes NVE samtidig med Miljø-transport og anleggsplan(MTA) og detaljplan for Kvinesheia vindkraftverk. NVE vil sende dokumentene på en samlet ny offentlig høring.

NVE er kjent med at Njordr har inngått grunneieravtaler med 12 av grunn- og rettighetshaverne i planområdet for Kvinesheia vindkraftverk. NVE ber derfor Statkraft om å sende inn søknad om samtykke til ekspropriasjon samtidig med innsending av MTA og detaljplan for vindkraftverket. NVE vil sende en eventuell ekspropriasjonssøknad på høring sammen med MTA og detaljplan.

Utsatt frist for idriftsettelse

Når det gjelder søknad om utsatt frist for idriftsettelse for Kvinesheia vindkraftverk, finner NVE det hensiktsmessig at søknaden behandles samtidig med ovennevnte søknader og planer.

Søknad om konsesjon for Kvinesheia vindkraftverk fra Nordr AS

NVE har vurdert søknaden til Njordr AS om konsesjon for Kvinesheia vindkraftverk av 28.2.2019, og har i brev av 20.5.2019 gitt avslag på deres søknad.

NVE viser til at det foreligger en gyldig konsesjon etter energiloven til Statkraft for bygging og drift av Kvinesheia vindkraftverk. Njordrs konsesjonssøknad gjelder akkurat det samme arealet som Statkraft har konsesjon for. Hovedregelen når det gjelder tillatelser til utnyttelse av naturressurser, er at konsesjonshaveren har fått en enerett til slik utnyttelse i et geografisk avgrenset område. Konsesjonen gir altså Statkraft en eksklusiv rett til å utnytte det konsesjonsgitte arealet til vindkraftutbygging, så lenge konsesjonen står ved lag.

Etter NVEs syn vil ikke en søknad fra Statkraft om utsatt idriftsettelse og endret installert effekt i vindkraftverket, åpne for en konkurranse mellom Statkrafts prosjekt og Njordrs søknad om konsesjon på Kvinesheia vindkraftverk. NVE vil følgelig ikke ta konsesjonssøknaden til Njordr til nærmere behandling, ettersom Statkraft allerede har en gyldig konsesjon for det aktuelle området og det er utelukket å tildele konsesjon til to aktører for utbygging av vindkraft på samme arealer.

For å kunne bygge og drive et vindkraftverk er det både behov for en offentligrettslig tillatelse etter energiloven, og for en avklaring mot de private grunn og rettighetshaverne i det aktuelle utbyggingsområdet. En avklaring mot de private grunn- og rettighetshaverne kan enten skje ved minnelige avtaler eller ved vedtak om samtykke til ekspropriasjon. NVE kan ikke se at det er av betydning for spørsmålet om konsesjon etter energiloven, at Njordr har inngått minnelige avtaler med mange av grunneierne i det aktuelle utbyggingsområdet.

Med hilsen

Arne Olsen
seksjonssjef

Mathilde Berg
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Brev fra Statkraft Vind Utvikling DA av 29.4.2019

Brev til Njordr AS. Avslag på søknad om konsesjon for Kvinesheia vindkraftverk av
20.5.2019

Kopi til:

Advokat Tron Egil Høyrem
ADVOKATFIRMAET ANDERSEN & SNERTHAMMER AS v/Ingvald Snerthammer
AGDER ENERGI NETT AS
Alf Georg Trøland
Anita Trælsgård
Anne Høyland Ringsbye
Ann-Judith Ødegård
Anny Torgersen
Asbjørn Brådland
Avinor AS
Bevar Heiane
Bevar Heiane v/Fridtjof Jaatun
Birger Morten Fidjeland
Björg Johanne Vik
Björg-Elisabeth Aase
Bjørn Arvid Fidjeland
Bjørn Nissen
Cathrine Trøland
Den Norske Turistforening
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB)

Forsvarsbygg
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV AGDER
Frank Treland
FYLKESMANNEN I AGDER
Førland bedehus
Geir Inge Ringsbye
Gerd Elise Ødegård
Gerd Helene Rokseth
Gerhard Henry Høyland
Glenn Johnsrud
Glenn Træland
Grethe Bente Jensehaugen
Gunnulf Eiesland
Harald Egeland
Harald Gunnstein Lande
Heidi Martinussen
Helge Briseid Risnes
Helge Olsen
Helge Wathne
Hilde Ruth Haanes Halvorsen
Inger Lise Åmot Treland
Inger Marie Aase
Jan Kristensen
Jens Magnar Nordhelle
Jon Lande
Kai Rune Fossdal
Karl Oskar Håland
Kjell Arne Førland
KVINESDAL KOMMUNE
Kåre Magne Lande
Lill Sigrid Dyrstad Fossdal
Linn Evy Stordahl Fidjeland
Liv Elin Bøckman
Luftfartstilsynet
Lyngdal kommune
Madeleine Foss Eikenes
Marianne Aase
Mattilsynet
Mattilsynet Region Sør og Vest
Meteorologisk institutt
MILJØDIREKTORATET
Miljøstiftelsen Bellona
Natur og Ungdom
Naturvernforbundet i Vest-Agder
NHO Reiseliv
NJORDR AS
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund – Vest-Agder

Norges Miljøvernforbund
NORGES NATURVERNFORBUND
Norges Skogeierforbund
Norges Televisjon AS
Norkring AS
Norkring AS v/Terje Nordtorp
Norsk Ornitologisk Forening
Norsk Ornitologisk Forening Vest-Agder, Lista lokallag
Norskog
Oddrun Eide Røiseland
Olav Torgersen
Olje- og energidepartementet
Palmer Leonhart Staddeland
Riksantikvaren
Rolf Bergstrøm
Sindre Lande
Siv Galdal Olsen
Statens vegvesen - Region sør
Statnett SF
Steven Wetland
Susan Marie Forland
Susan May Engedal
Synnøve Dunsæd
Telenor Nett
Tobias Svindland
Tor Helge Aas
Torhild Anita Førland Hovden
Tove Jølle
Tulla Førland
Vest-Agder fylkeskommune
WWF Norge AS
Zero Emission Resource Organisation AS